

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	15
I. WIADOMOŚCI OGÓLNE	17
1. Podstawowe pojęcia i źródła prawa dotyczące wykonywania zawodu psychologa, psychoterapeuty, psychiatry oraz seksuologa	19
1.1. Podstawowe pojęcia	19
1.1.1. Zdrowie	19
1.1.2. Pacjent/klient	20
1.1.3. Świadczenie zdrowotne	21
1.1.4. Świadczenia psychologiczne	21
1.1.5. Psychologia	23
1.1.6. Psychiatria	23
1.1.7. Seksuologia	24
1.1.8. Kontakt terapeutyczny	24
1.1.9. Kontrakt	24
1.1.10. Superwizor	25
1.1.11. Sesja psychoterapii indywidualnej	25
1.1.12. Sesja psychoterapii rodzinnej	25
1.1.13. Sesja psychoterapii grupowej	26
1.1.14. Sesja wsparcia psychospołecznego	26
1.1.15. Sesja psychoedukacyjna	26
1.1.16. Porada psychologiczno-diagnostyczna	27
1.1.17. Porada psychologiczna	27
1.1.18. Porada diagnostyczna	27
1.1.19. Porada terapeutyczna	28

1.2.	Definicja zawodu	28
1.3.	Akty dotyczące wykonywania zawodów psychologa, psychoterapeuty, psychiatry i seksuologa	30
2.	Wykonywanie zawodów związanych z pracą terapeutyczną	31
2.1.	Psycholog	31
2.2.	Psychoterapeuta	34
2.3.	Psychiatra i seksuolog	34
3.	Formy wykonywania zawodów	38
3.1.	Uwagi ogólne	38
3.2.	Umowa o pracę	40
3.3.	Umowa cywilnoprawna	40
3.4.	Jednoosobowa działalność lecznicza	42
3.5.	Prywatna praktyka psychologiczna	43
3.6.	Zakładanie prywatnego gabinetu przez psychologa lub psychoterapeutę	43
3.6.1.	Wniosek o wpis do CEIDG	44
3.6.2.	NIP	47
3.6.3.	ZUS	47
3.6.4.	Konto bankowe	48
3.6.5.	Wybór sposobu opodatkowania	48
3.6.6.	Księgi rachunkowe	52
3.6.7.	Podatkowa księga przychodów i rozchodów	53
3.6.8.	REGON	57
3.7.	Grupowa praktyka	57
3.7.1.	Spółka cywilna	57
3.7.2.	Spółka jawna	58
3.7.3.	Spółka partnerska	59
4.	Prawa pacjenta	61
4.1.	Prawo do świadczeń zdrowotnych	64
4.2.	Prawo do informacji	64
4.3.	Prawo pacjenta do zgłoszenia sprzeciwu wobec opinii albo orzeczenia lekarza	64
4.4.	Prawo pacjenta do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego	65
4.5.	Prawo pacjenta do opieki duszpasterskiej	65
4.6.	Prawo pacjenta do przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie	65
4.7.	Prawo do ochrony praw pacjenta	66
4.8.	Prawo do wyrażenia zgody, do autonomii	66
4.8.1.	Zgoda pacjenta (właściwa)	68
4.8.2.	Zgoda zastępcza (substytucyjna)	68
4.8.3.	Zgoda przedstawiciela ustawowego	69

4.8.4. Zgoda sądu opiekuńczego	69
4.8.5. Zgoda kumulatywna	70
4.8.6. Ważność zgody	70
4.8.7. Forma wyrażenia zgody	70
4.8.8. Szczególne przypadki z ustawy o zdrowiu psychicznym	71
4.9. Tajemnica	72
4.10. Dokumentacja leczenia	73
5. Ustawa z 19.8.1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego	75
5.1. Uwagi ogólne	75
5.2. Ubezwłasnowolnienie	76
5.3. Przymus bezpośredni	77
5.4. Przyjęcie do szpitala psychiatrycznego	79
5.5. Wypis ze szpitala psychiatrycznego	81
5.6. Rzecznik Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego	82
II. ODPOWIEDZIALNOŚĆ OSÓB WYKONUJĄCYCH ZAWÓD ZWIĄZANY Z UDZIELANIEM POMOCY TERAPEUTYCZNEJ	85
6. Uwagi ogólne	87
7. Odpowiedzialność cywilna	89
7.1. Uwagi ogólne	89
7.2. Przesłanki odpowiedzialności	90
7.2.1. Szkoda	90
7.2.2. Wina	91
7.2.3. Związek przyczynowy	93
7.2.4. Kontratypy	93
7.2.5. Ciężar dowodu	95
7.3. Rodzaje odpowiedzialności cywilnej	96
7.3.1. Odpowiedzialność kontraktowa (<i>ex contractu</i>)	96
7.3.2. Odpowiedzialność deliktowa (<i>ex delicto</i>)	98
7.3.3. Zbieg odpowiedzialności	99
7.4. Rodzaje odpowiedzialności w zależności od stosunku łączącego pracownika medycznego z pacjentem	99
7.4.1. Umowa o pracę	99
7.4.2. Kontrakt	100
7.4.3. Praktyka prywatna	101
7.4.4. Grupowa praktyka	101
7.4.5. Podmioty zobowiązane do naprawienia szkody	102
7.5. Wynagrodzenie szkody	102

7.5.1.	Przywrócenie stanu sprzed powstania szkody lub zapłata odpowiedniej sumy pieniężnej	102
7.5.2.	Jednorazowy zwrot kosztów	103
7.5.3.	Renta lub jednorazowe odszkodowanie	103
7.5.4.	Jednorazowe świadczenie pieniężne tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę	104
7.5.5.	Zadośćuczynienie pieniężne za naruszenie dobra osobistego	105
7.6.	Terminy przedawnień	105
7.7.	Wybrane przypadki odpowiedzialności cywilnej	106
7.7.1.	Działanie bez zgody	106
7.7.2.	Nieinformowanie pacjenta o skutkach i ryzyku podjęcia czynności leczniczej czy terapeutycznej	107
7.7.3.	Niezachowanie tajemnicy	108
7.7.4.	Niewywiązanie się z umowy lub nienależyte wykonanie umowy	109
7.7.5.	Naruszenie dóbr osobistych pacjenta, nietykalności cielesnej	110
8.	Odpowiedzialność pracownicza	112
8.1.	Odpowiedzialność porządkowa	112
8.1.1.	Katalog kar	113
8.1.2.	Wysłuchanie pracownika i poinformowanie o nałożeniu kary	114
8.1.3.	Postępowanie odwoławcze	115
8.1.4.	Zatarcie kary	116
8.2.	Odpowiedzialność materialna	116
8.2.1.	Wina	116
8.2.2.	Szkoda	117
8.2.3.	Wyłączenie odpowiedzialności, odpowiedzialność kilku pracowników	118
8.2.4.	Roszczenie regresowe	118
9.	Odpowiedzialność zawodowa	120
9.1.	Uwagi ogólne	120
9.2.	Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów	120
9.2.1.	Obecnie obowiązująca ustawa z 8.6.2001 r.	120
9.2.2.	Prace nad nową ustawą o zawodzie psychologa	125
9.3.	Zawód psychoterapeuty	128
9.3.1.	Polska Rada Psychoterapii	128
9.3.2.	Projekt ustawy dotyczący wykonywania zawodu psychoterapeuty	129
9.4.	Kodeksy etyki dotyczące wykonywania zawodów psychologa i psychoterapeuty	132
9.4.1.	Uwagi ogólne	132
9.4.2.	Zasady zawarte w kodeksach etyki	133
9.4.3.	Ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej	147
9.4.4.	Wybrane przypadki naruszenia etyki	148

9.4.5.	Podsumowanie	152
9.5.	Odpowiedzialność lekarza psychiatry i lekarza seksuologa	153
9.5.1.	Strony postępowania	154
9.5.2.	Kary	154
9.5.3.	Rzecznik odpowiedzialności zawodowej	156
9.5.4.	Okręgowy sąd lekarski oraz Naczelny Sąd Lekarski	157
9.5.5.	Postępowanie przed sądem lekarskim	157
9.5.6.	Postępowanie mediacyjne	158
9.5.7.	Terminy przedawnień	159
9.5.8.	Zatarcie skazania	159
9.5.9.	Wnioski odnośnie do odpowiedzialności zawodowej lekarzy	159
9.6.	Kodeks etyczny seksuologa	163
9.6.1.	Wiodące Zasady Etyczne	163
9.6.2.	Sąd Koleżeński PTS	164
9.6.3.	Przypadki naruszenia zasad etyki	166
10.	Odpowiedzialność karna	168
10.1.	Warunki odpowiedzialności karnej	169
10.1.1.	Pojęcie odpowiedzialności karnej	169
10.1.2.	Przestępstwo jako czyn człowieka	170
10.1.3.	Bezprawność czynu	172
10.1.4.	Karalność czynu	173
10.1.5.	Wina	173
10.1.6.	Společna szkodliwość czynu	174
10.1.7.	Czas popełnienia przestępstwa, przedawnienie ścigania	176
10.1.8.	Przedawnienie	177
10.1.9.	Miejsce przestępstwa	178
10.2.	Klasyfikacja przestępstw	179
10.2.1.	Ze względu na cechy sprawcy	179
10.2.2.	Ze względu na wagę popełnionego czynu	179
10.2.3.	Ze względu na znamię skutku	180
10.2.4.	Ze względu na typ	181
10.2.5.	Ze względu na tryb ścigania	182
10.3.	Elementy przestępstwa	183
10.3.1.	Podmiot przestępstwa	183
10.3.2.	Strona podmiotowa	184
10.3.4.	Strona przedmiotowa	187
10.3.5.	Przedmiot przestępstwa	188
10.4.	Formy popełnienia przestępstwa	189
10.4.1.	Stadialne formy popełnienia przestępstwa	189
10.4.2.	Zjawiskowe formy popełnienia przestępstwa	192
10.5.	Okoliczności wyłączające bezprawność czynu	196
10.5.1.	Obrona konieczna	197

10.5.2.	Stan wyższej konieczności w postaci wyłączającej bezprawność	198
10.5.3.	Eksperyment naukowy	200
10.5.4.	Czynności lecznicze	202
10.6.	Okoliczności wyłączające winę	204
10.6.1.	Nieletniość	204
10.6.2.	Niepoczytalność i poczytalność ograniczona	204
10.6.3.	Stan wyższej konieczności w postaci wyłączającej winę; kolizja obowiązków	212
10.7.	Kary i środki karne	212
10.7.1.	Kary	213
10.7.2.	Środki karne	215
10.7.3.	Zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej; zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi	216
10.8.	Środki zabezpieczające	219
10.9.	Wybrane przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	221
10.9.1.	Nakłanianie do samobójstwa – art. 151 KK	221
10.9.2.	Nieumyślne spowodowanie śmierci – art. 155 KK	223
10.9.3.	Spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu – art. 156 KK	224
10.9.4.	Spowodowanie średniego i lekkiego uszczerbku na zdrowiu – art. 157 KK	226
10.9.5.	Narażenie człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu – art. 160 KK	227
10.9.6.	Nieudzielenie pomocy – art. 162 KK	229
10.10.	Wybrane przestępstwa przeciwko wolności	230
10.10.1.	Pozbawienie człowieka wolności – art. 189 KK	230
10.10.2.	Zmuszanie do określonego zachowania – art. 191 KK	232
10.10.3.	Utrwalanie wizerunku nagiej osoby – art. 191a KK	233
10.10.4.	Wykonanie zabiegu leczniczego bez zgody pacjenta – art. 192 KK	233
10.11.	Wybrane przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	235
10.11.1.	Zgwałcenie – art. 197 KK	235
10.11.2.	Wykorzystanie osoby bezradnej – art. 198 KK	237
10.11.3.	Nadużycie zależności lub wykorzystanie krytycznego położenia – art. 199 KK	238
10.12.	Znęcanie się (art. 207 KK) jako przestępstwo przeciwko rodzinie i opiece	240
10.13.	Prawny i społeczny obowiązek zawiadomienia o przestępstwie a obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej	241
	Załącznik	244